

Suy Nghĩ Đầu Năm về Á Châu-Thái Bình Dương

Nguyễn Cao Quyền

Nhìn vào quyền lịch mới, chúng ta thấy ghi năm nay là năm 2015. Nhìn vào tình hình chính trị của thế giới chúng ta thấy Á Châu-Thái Bình Dương và đặc biệt là Trung Quốc đã thay đổi khá nhiều. Đứng ở địa vị “số một” của thế giới Hoa Kỳ cũng đang cố gắng lựa chọn cho mình một sách lược an ninh phù hợp với khả năng

và sự đòi hỏi của người dân trong nước. Khác hẳn với chiến lược “ngăn chặn” Liên Xô trong thời gian Chiến Tranh Lạnh, giờ đây, chiến lược của Hoa Kỳ áp dụng cho vùng Á Châu -Thái Bình Dương chưa được rõ rệt lắm. Chiến lược đó chưa có tên và từ hơn hai thập kỷ nay người ta chỉ biết đó là một chiến lược có hai mũi nhọn: mũi nhọn thứ nhất là tìm cách khuyến khích và tạo điều kiện thuận lợi cho Trung Quốc nhanh chóng hội nhập vào thế giới văn minh; mũi nhọn thứ hai là tìm cách tạo thế “quân bình” (balances) với lực lượng của Trung Quốc ở khắp nơi trên thế giới.

Theo nhận xét của mọi người thì cả hai mũi nhọn nói trên đều không mang lại kết quả mong muốn. Trung Quốc vẫn ra tay đàn áp những người bất đồng chính kiến tại quốc nội và không có một sự chuyển dịch nào đáng ghi nhận về hướng Tự Do. Tại một vài nơi, thế quân bình cũng không thiết lập được vì ngân sách của Hoa Kỳ bị cắt giảm.

Tình hình chính trị hiện tại của vùng Á Châu-Thái Bình Dương

Nói đến tình hình chính trị tại vùng này là đề cập đến thái độ ngang ngược của Trung Quốc. Càng ngày thái độ của các lãnh đạo Trung Quốc càng trở nên kiêu hãnh và tự cao tự đại. Theo họ, việc cai trị bằng chế độ độc đảng hiện nay rất thích hợp cho Trung Quốc về mọi phương diện. Vì thế cho nên trong thời gian qua, mặc dù đã chấp nhận vài thay đổi về mặt kinh tế họ vẫn nhất định giữ nguyên trạng về quyền lực chính trị. Họ luôn luôn vỗ ngực tự cho là có chính danh cai trị vì đã có công lấy lại và bảo vệ danh dự của tổ quốc. Họ cũng không ngại tuyên truyền là đã đưa Trung Quốc lên ngang tầm với Hoa Kỳ nhưng lúc nào họ cũng bị ám ảnh bởi nỗi lo sợ bị bao vây và lật đổ. Trước thái độ hoà nhã và thông cảm của Hoa Thịnh Đốn họ cũng không tin tưởng và tiếp tục giữ nỗi sợ này canh cánh trong lòng. Kể từ sau khi Chiến Tranh Lạnh chấm dứt, mặc dầu cố

hết sức tránh đối đầu bằng võ lực với Hoa Kỳ, Bắc Kinh không ngừng theo đuổi mục tiêu phát triển kinh tế để đưa quốc gia họ lên vị thế “cường quốc”. Tin mới nhất cho biết là lợi tức quốc gia của Trung Quốc đã qua mặt lợi tức quốc gia của Hoa Kỳ vào cuối năm 2014, và tin này đã khiến nhiều người kinh ngạc.

Tập Cận Bình, từ ngày lên ngôi chủ tịch, thường có giọng điệu kẻ cả đối những nước anh em, và tự xưng mình là “nước lớn”. Bằng lời nói và hành động Bắc Kinh đang cố gắng tiến từng bước đi vững chắc để làm lu mờ hình ảnh của Hoa Kỳ trên thế giới. Trong thâm tâm, họ muốn thay thế Hoa Kỳ tại vùng Á Châu-Thái Bình Dương. Bằng chính sách nói trên, các nhà lãnh đạo Trung Quốc đang áp dụng sách lược được coi như tốt nhất của Tôn Tử là “thắng mà không cần chiến đấu”. Họ cố tạo ra một tình thế mới, buộc các quốc gia trong vùng phải “im lặng” tuân theo để

tranh ngôi “số một” với Hoa Kỳ.

Sự thất bại về “đồng thuận” giữa hai quốc gia Hoa, Trung vào lúc này, không đến từ tình trạng tiêu thiện chí của đôi bên mà đến từ sự khác biệt về “lợi ích quốc gia” của hai nước. Dù cho sự bất đồng thuận về một số lợi ích nhỏ có thể vượt qua bằng thương lượng, nhưng những sự khác biệt căn bản liên quan đến “ý thức hệ” thì không thể nào dàn xếp được. Cái mà Trung Quốc muốn hiện nay là “bá quyền khu vực”. Điều này Hoa Kỳ không thể nhượng bộ vì từ lâu Hoa Kỳ đã chủ trương là không để cho bất cứ một sức mạnh đối kháng nào nổi lên trên lục địa Âu-Á. Chủ trương này bao gồm một số lý do mang tính chiến lược. kinh tế và ý thức hệ, mà bao đời tổng thống đã ra công gìn giữ dù phải đối mặt với bạo lực như mọi người đều biết.

Một Trung Quốc không bị Hoa Kỳ kiểm soát trong vùng Á Châu - Thái Bình Dương, có thể chưa hành động bằng bạo lực ngay lúc này, nhưng nó sẽ từ từ gặm nhấm đất đai và tài nguyên thiên nhiên của các quốc gia bé nhỏ xung quanh. Khi nó đã hoàn toàn kiểm soát biển Đông bằng cái “lưới bò chín đoạn”, nó sẽ đẩy mạnh sự kiểm soát sang biển Ấn Độ, sang vùng Trung Đông rồi sang Phi Châu. Và một khi nó đã thành công trong vụ lấn chiếm thứ hai này thì thế giới sẽ gặp khó khăn trong mọi hành động thương mại và trong mọi vấn đề khai thác tài nguyên. Chừng nào đảng CSTQ còn kiểm soát Hoa Lục một mình nó sẽ làm thất bại nỗ lực dân chủ hóa các nước xung quanh. Rồi tiếp theo, từ căn cứ Á Châu đó, nó sẽ dùng sức mạnh kinh tế để tiếp sức cho các chế độ độc tài thân hữu khác trong vùng, như nó đã làm với Việt Nam trong dĩ vãng.

Ngay cả khi Trung Quốc đã trở thành “dân chủ”, thì cũng chưa chắc gì Bắc Kinh đã có thể đi đến một sự “đồng thuận chân thành” với Hoa Kỳ. Những rắc rối nội bộ trong tiến trình dân chủ hóa sẽ tiếp tục phá phách sự đồng thuận giữa hai nước. Cho nên trong một thời gian dài nữa, những hợp tác mà Bắc Kinh ưng thuận, đòi hỏi phải là những hợp tác thật lòng. Liên quan đến điểm này, điều cần nhắc lại ở đây là: một khi chính phủ Trung Quốc đã có chính danh cai trị thì không có lý do nào để họ còn phải lo ngại đến âm mưu lật đổ của các quốc gia dân chủ khác.

Hoa Kỳ sẽ phải học tập để sống chung hòa bình với Trung Quốc và coi họ như một “cường quốc” tại Á Châu-Thái Bình Dương, cũng như nước Anh đã phải nhìn nhận Hoa Kỳ như một “cường quốc” tại Tây Bán Cầu trong dĩ vãng. Lịch sử đã chứng minh như vậy, và phải như vậy mới có thể tránh cho nhân loại tham họa tự hủy diệt bởi chiến tranh nguyên tử. Lẽ cố nhiên là một vài phản kháng nhỏ sẽ vẫn còn xuất hiện trong thời gian, nhưng những loại phản kháng đó rồi cũng sẽ tự điều chỉnh.

Những việc cần làm ngay

Đối với Hoa Kỳ, việc phải làm ngay là phải tạo thế “quân bình” lực lượng với Trung Quốc ở khắp nơi trên thế giới, và phải làm tốt việc này. Phụ tá ngoại trưởng James Steinberg gọi việc này là “bảo hiểm chiến lược”. Trước việc Trung Quốc gây rắc rối tại biển Đông với Nhật Bản, Việt Nam, Phi Luật Tân ... hành pháp Obama đã bắt đầu tạo lập thế “quân bình” tại vùng này vào năm 2010. Theo cách nói của tổng thống Obama thì ông đã sớm chấm dứt cuộc can thiệp của Mỹ vào Iraq và Afghanistan để “chuyển trục” sang vùng Á Châu-Thái Bình Dương.

Trước hành động nói trên, Trung Quốc không tin là Mỹ sẽ có đủ quyết tâm và tài nguyên để thực hiện sự “chuyển trục” đó. Họ nghi ngờ là phải, vì hành động của Mỹ liên quan đến sự “chuyển trục” này chưa có gì là ghê gớm và quyết liệt, ngoài việc đưa một ít lính sang căn cứ Darwin tại Úc Châu và việc sắp xếp lại một vài ý niệm mới về chiến lược “air-sea battle” mà Mỹ trang bị cho những cái tên kêu dữ dội như: phối hợp tấn công, tiến sâu và cắt đứt, tiêu diệt và đánh bại... Những ngôn ngữ đó không phải là cách trả lời cho sự lớn mạnh của quân đội Trung Quốc. Dù khó khăn đến đâu thì Hoa Kỳ cũng phải tìm ra ngân

sách cần thiết để “quân bình” lực lượng với Trung Quốc ở những nơi chưa thực hiện. Từ thập kỷ 1990 đến nay, Trung Quốc thất lạng buộc bụng để dành ngân sách tối đa cho sự phát triển quân đội. Ước muốn của Bắc Kinh là tìm hết cách để quân đội của họ có thể nhanh chóng qua mặt quân đội Hoa Kỳ. Một cuộc chạy đua vũ trang mới lại bắt đầu, giống cuộc chạy đua vũ trang với Liên Xô thời trước. Cho nên Hoa Kỳ phải chú tâm để phản ứng kịp thời.

Sự im lặng của Hoa Kỳ làm cho các chiến lược gia Trung Quốc tin rằng Hoa Kỳ đang thực sự sợ hãi nếu phải đương đầu với Trung Quốc bằng chiến tranh tại vùng Á Châu-Thái Bình Dương. Dù sao thì vào lúc này, một cuộc chiến tranh như vậy cũng chưa đến nỗi phải xảy ra. Tuy nhiên, nhu cầu “quân bình” lực lượng với Trung Quốc phải giữ đúng mức và đúng lời hứa để làm yên lòng quần chúng và đồng minh. Từ sau chiến tranh Việt Nam, đồng minh của Hoa Kỳ rất dễ mất tin tưởng vào sự bảo vệ của Mỹ. Để lấy lại lòng tin này, Washington phải hành động nhiều hơn nói. Hoa Kỳ phải chứng minh cho thiên hạ thấy là họ có nhiều quyết tâm và khả năng hơn Bắc Kinh, và lúc nào cũng đứng ở tuyến đầu chứ không phải chỉ biết “chỉ huy từ phía sau”. Chiến tranh hiện đại đòi hỏi phải đánh thắng ngay từ những giây phút đầu tiên bằng những cuộc tấn công như vũ bão trên mọi mặt trận, kể cả mặt trận không gian, chứ không phải chỉ bằng chiến lược phòng thủ tốt. Vì thế nó

là một cuộc chiến rất đắt tiền, phải chuẩn bị thật kỹ trong mọi kế hoạch chứ đừng để xảy ra những sự hụt hẫng bất thường không tính trước.

Lời hứa của Hoa Kỳ là sẽ bảo vệ các đồng minh của mình bằng vũ khí nguyên tử là những lời cam kết viết, vẫn còn nằm trong sổ sách. Nếu chiến tranh xảy ra vào lúc này thì quân đội Hoa Kỳ cần phát triển theo diện rộng. Chẳng hạn như phải liên minh với các quốc gia trong vùng để không cho Trung Quốc cản trở những hải lộ quốc tế, hoặc phải nhanh chóng ra tay trước để kiểm soát những hải lộ đó trước tiên. Hoa Kỳ vẫn còn đang nắm độc quyền những thứ vũ khí sát thương phóng lên từ dưới nước ((undersea warfare technology) thì đó là một lợi thế to lớn cần sử dụng.

Thương lượng là tốt nhất

Washington phải chứng minh cho Bắc Kinh thấy rằng quan hệ giữa hai nước bằng thương lượng hòa bình là tốt nhất. Bằng đường lối ngoại giao, không khí chiến tranh sẽ dịu xuống, mặc dầu sự tin tưởng lẫn nhau vẫn chưa hẳn là một trăm phần trăm thực hiện.

Lĩnh vực đầu tiên cần thương lượng là vấn đề mậu dịch (trade). Mậu dịch có lợi cho cả hai bên, nhưng nó đang có khuynh hướng phát triển “bất cân xứng” đối với phía Hoa Kỳ. Vì Trung Quốc cố giữ cho giá trị đồng Yuan quá thấp so với đồng Dollar nên Mỹ đã trở thành con nợ lớn nhất của Trung Quốc. Tình trạng nợ nần này khiến Mỹ phải chịu nhượng bộ nhiều điều bất lợi. Cho nên Mỹ cần phải thương lượng để nhanh chóng thanh toán món nợ nặng nề đó. Bắc Kinh cũng không

ngớt áp lực các công ty ngoại quốc trao chuyển kỹ thuật (transfer of technology) như một điều kiện để được phép đầu tư và sử dụng thị trường. Vấn đề này cũng cần phải xét lại vì rõ ràng là Bắc Kinh đang dùng mậu dịch như một biện pháp để tạo thế đứng chiến lược.

Trung Quốc hiện đang theo dõi với con mắt thèm muốn những kỹ thuật cao của Mỹ và Âu Châu. Họ cũng đang dùng những điều kiện của mậu dịch để tìm cách xâm nhập vào các lĩnh vực này. Đặc biệt trong lĩnh vực truyền thông họ có nhu cầu cấp bách và cao nhất. Trung quốc có khả năng và sẵn sàng bỏ ra những khoản tiền lớn để hối lộ hoặc để mua những kỹ thuật này. Mua rồi, họ sẽ phá hoại hoặc nghe lén những liên lạc bí mật giữa các nước đồng minh. Washington phải kiểm soát gắt gao những công ty truyền thông của mình có nhiều quan hệ đối tác với những công ty của Trung Quốc tại Hoa Lục.

Kết luận

Trong mọi lĩnh vực, nếu Washington tỏ ra mệt mỏi và chán nản, thì nhóm điều hâu của Bắc Kinh sẽ nhảy vào đó để thế chỗ. Họ sẽ ngạo mạn cho rằng đó là kết quả của chính sách cương quyết mà họ đã áp dụng, trong đó có chính sách phát triển và cải tiến quân đội mà họ luôn luôn coi là chủ trương lớn nhất. Hoa Kỳ và các quốc gia dân chủ không bao giờ được rời con mắt kiểm soát khỏi Trung Quốc. Phe dân chủ phải tìm hết cách để ủng hộ sự phát triển các xã hội dân sự của xứ này, để phổ biến mạnh mẽ hơn tư tưởng Tự Do vào đó và để bênh vực những người đang bị tù đầy vì đã đấu tranh cho nhân quyền của con người.

Cuộc khủng hoảng kinh tế cách đây bốn năm đã làm cho Hoa Kỳ gặp khó khăn nhưng không đến nỗi suy sụp. Washington hiện đang lấy lại phong độ ngày xưa. Trong khi đó thì tại Trung Quốc mức phát triển đang có chiều hướng đi xuống. Đảng CSTQ vẫn nắm quyền lãnh đạo, nhưng trong một tương lai không xa lắm thì chắc chắn mọi chuyện sẽ đảo ngược. Trung Quốc sẽ phải đối mặt với một dân số già nua phải nuôi dưỡng và một chế độ tham nhũng bất trị. Tập Cận Bình đã nhìn thấy nguy cơ do tệ nạn đó gây ra và đang tìm cách “đả hổ, diệt ruồi”. Nền kinh tế của Trung Quốc chắc chắn sẽ đi vào tình trạng bất khả tri (unsustainable). Hoa Kỳ chỉ cần giữ làm sao cho chiến tranh đừng xảy ra trong thời gian trước mắt là hòa bình thế giới sẽ được bảo vệ.

Nhiều người lo sợ rằng, việc hợp tác và để cho Trung Quốc tung hoành trong thế kỷ này có thể nào nguy hại đến tương lai của nước Mỹ hay không? Câu trả lời là hiện nay, mối quan hệ Hoa Kỳ-Á Châu Thái bình Dương hãy còn mờ mịt chưa rõ rệt. Tuy nhiên có mấy điều chắc chắn có thể ghi nhận được là: Hoa Kỳ sẽ là quốc gia bá quyền cuối cùng của nhân loại; nền kinh tế của Trung Quốc không phải là mô hình để thế giới noi theo; tiêu

đích dân chủ vẫn là tiêu đích cao nhất để nhân loại tiến tới; và nếu chiến tranh không xảy ra thì “diễn biến hoà bình” sẽ có lợi cho phe dân chủ hơn là cho khuynh hướng độc tài. /.

NGUYỄN CAO QUYỀN
Tháng 1 năm 2015